

2015-05-01

1 maj, Norrtälje

Jens Holm (V)

För ett år sedan styrdes Sverige fortfarande av Fredrik Reinfeldt och en moderatledd regering. Privatiseringar och skattesänkningar var ledmotivet. Så är det inte längre. Nu har vi en S+MP-regering som kan få igenom statsbudgeten endast med stöd från Vänsterpartiet. Det här är ingen Vänsterpartistisk regering, den saken är klar. Men det är ändå så att åtta år av borgerligt experiment med vårt land är över. Vi har fått en ny regering och nu ska vi också se till att politiken blir ny och bättre.

Valet i fjol blev inte den succé som vi hade hoppats på. Men vi lyckades i alla fall få ett slut på det borgerliga styret. Vänsterpartiet har utvecklats till att bli alltmer relevant i svensk politik. Vi märker det på flera områden. Vi är med och tar fram statsbudgeten – vårt viktigaste styrdokument för landet Sverige. Nu i vårbudgeten finns det med många satsningar på välfärden och klimatinvesteringar. Mer sådana reformer kommer dessutom i höstbudgeten i höst.

Vänsterpartiet är med och styr över 100 kommuner och 13 landsting och regioner och vi är en del av den rödgröna majoriteten i Sveriges kommuner och landsting, SKL. Det handlar om styret för omkring tre miljoner invånare i Sverige.

Men det handlar också om att vi påverkar debatten på ett annat sätt än förr. Moderaternas nye gruppleddare i riksdagen, Tomas Tobé, sa tidigare att ”moderaterna inte ska ses som ett parti som vill privatisera välfärden” och att just debatten kring vinster i välfärden var ett av skälen till den stora moderatförlusten i valet. Den förlusten kan han helt och hållet tacka Vänsterpartiet för. Varsågod – Moderaterna.

Även om vi ännu inte fått bort vinstjakten i välfärden; ni vet att en utredning nu är tillsatt och att den har i uppdrag inte att titta på *om* det går att begränsa vinster i välfärden, utan *hur* det här ska göras samt att privatiseringspolitiken ska få sitt slut. Det här är helt och hållet tack vare Vänsterpartiet. Låt mig också få påminna om var ordet privatiseringar härstammar från. Det kommer från latinets *privare* som betyder beröva. Det är i ett nötskal vad privatiseringarna leder till – ett berövande av det vi tidigare ägde och styrde över gemensamt

Vi märker också hur vi påverkar i andra frågor. Ni kommer ihåg det militära samarbetsavtalet med Saudiarabien och debatten inför beslutet om att avsluta detta? Hur drog hela den debatten igång? Jo,

när Jonas Sjöstedt tog upp frågan i ett replikskifte med statsminister Stefan Löfven i riksdagens kammare, den 29 januari. Frågan levde sedan vidare som ett självspelande piano tills regeringen tillslut sa nej till fortsatt militärt samarbete med en av världens brutalaste diktaturer.

Vi märker också hur vi påverkar när miljöorganisationer och – kan jag berätta för er – medlemmar i Miljöpartiet kontaktar oss och vill att vi ska lyfta än den ena frågan efter den andra. Vi märker det i frågan om företaget Nordkalk ska få förvandla Ojnareskogen på norra Gotland till ett 25 meter djupt och 170 hektar stort hål för brytning av sten. De vill vi i Vänsterpartiet inte. Miljörörelsen vänder sig också till Vänsterpartiet för att få hjälp med att se till att Vattenfall avvecklar kolkraftsverksamheten i Tyskland.

Vänsterpartiet är helt enkelt den progressiva oppositionen i riksdagen.

EU är fullt av obegripliga bokstavskombinationer. Så, här kommer en till; *TTIP*. TTIP är det transatlantiska handels- och investeringsavtal som EU och USA just nu förhandlar om. Avtalet kan leda till att vi måste försämra våra ambitioner på en mängd områden. Till avtalet har man knutit ett s k investeringsskydd för storföretagen med möjlighet att stämna stater om företagens vinster äventyras. Vi har redan sett vad sådana här investeringsgarantier leder till i andra avtal med investeringsskyddsklausuler. Philip Morris stämde Australien för att de lagstiftade om begränsningar för cigarettreklam, i Kanada har ett omfattande program för förnybar energi fått dras tillbaka efter stämning av EU och Japan, när Slovakien ville begränsa vinstuttag i socialförsäkringssystemet blev de stämnda av det holländska bolaget Achmea och vårt svenska Vattenfall har stämt tyska staten på hisnande 43 miljarder kronor för beslutet att avveckla kärnkraften. I alla dessa fall har bolagen haft klausuler om s k investeringsskydd som grund. Vi säger nej tack till handelsavtal på storföretagens villkor. Internationell handel är bra, men det får inte bli en tvångströja för progressiv politik, oavsett om det är miljö, konsumenträtt, djurskydd eller stopp för vinster i välfärden.

De senaste veckorna har helt förfärliga scener utspelat sig på Medelhavet. Hundratals människor; män, kvinnor, barn, har drunknat när de har försökt fly från krig och förföljelse. EU har ett stort ansvar för detta. Vi i Vänsterpartiet har länge varnat för det vi kallat Fort Europa; att EU stänger människor ute genom en helt igenom repressiv politik. Jättelika resurser har lagts på gränsbevakningsorganet Frontex för att hålla asylsökande borta. EU har sett till att länderna infört visumkrav mot omvärlden, byggt upp övervakningssystem och register och överlag gjort allt för att människor inte ska kunna utnyttja sin mänskliga rättighet att söka asyl när man fruktar för sitt liv. I en tid då delar av Mellanöstern och Nordafrika står i brand måste vi ta ett större ansvar för att hjälpa människor som är på flykt. Sverige gör redan en del, men vi ska komma ihåg att den absoluta merparten av människorna kommer inte som flyktingar till vare sig Europa eller Sverige som sådant. De är kvar i Syrien eller blir flyktingar i Libanon, Turkiet, Jordanien och andra länder i närheten. Fokus nu måste vara att rädda människoliv.

Det måste byggas upp en räddningsoperation med kapacitet att rädda människor i nöd, det behövs fler lagliga vägar in i Europa bl a genom s k humanitära visum och fler länder måste ta ansvaret för flyktingar. Medelhavet har blivit dödens hav. Så får det inte vara. Låt oss se till att Medelhavet återigen blir den varma inbjudande plats som vi nordbor drömmer om att då och då kunna åka till.

Allt detta är akut och måste göras nu. Men om vi inte löser grundorsaken till migrationsströmmarna kommer jag stå här på nästa 1 maj och prata om Medelhavet som dödens hav. Det vill jag inte. Därför måste vi gå till botten med problemet; bekämpa klimatförändringen med minskade utsläpp och anpassningsåtgärder, överbrygga globala orättvisor med ökat bistånd och progressiv handelspolitik samt stoppa vapenexporten, det är med våra vapen människor dödar varandra rumt om i världen. Vi måste kort och gott bygga en mer fredlig och rättvis värld.

Över en miljon minkar hålls instängda på pälsfarmer i Sverige. De tvingas framhärda sina liv i minimala nätburar, utan möjlighet till att utöva sitt naturliga beteende. Vänsterpartiets politik stannar inte vid oss människor. Vi kräver respekt för djuren. Vi kräver ett stopp för pälsindustrin och att djur ska ha rätt till ett naturligt beteende. Vi lägger också fram förslag på hur vi ska kunna äta mindre kött och mer vegetariskt. På så sätt ger vi djuren möjlighet till ett bättre liv och vi kan minska utsläppen från animaliesektorn. Och tänk också, vad spännande det kan vara att äta vegetariskt en eller ett par gånger i veckan; man upptäcker mat som är både god, hälsosam och billig. Vänsterpartiet kräver respekt för djuren.

Låt mig bara säga om minkarna. I förrgår lade Vänsterpartiet fram ett konkret förslag för ett stopp för pälsindustrin. Vi ville ha en ändring av djurskyddslagen där det ska stå att minkar ska ha rätt till att söka föda, klättra, dra sig undan, umgås med andra minkar och simma; kort och gott utöva ett naturligt beteende. Det här skulle ha inneburit ett stopp för pälsindustrin. Dessvärre var det bara Vänsterpartiets ledamöter som röstade för. MP, S och alla de borgerliga ledamöterna röstade emot. Det var en stor besvikelse. Nu har MP-ledamöter lovat oss att regeringen snart ska lägga fram ett förslag med samma innebörd. Det får vi hoppas. Djuren ska inte utsättas för fler svek.

På tal om mat och påverkan på miljön. Jag tror att Sverige egentligen har fantastiska möjligheter att producera mer mat. Vi har stora arealer, rent vatten och tusentals duktiga bönder som inte vill annat än förse oss med vårt dagliga bröd. Idag är det inte så. Hälften av all mat är importerad. Bondgårdar och lantbrukare lägger ned på löpande band. Vi vill bryta den här trenden. Vi vill att Sverige ska satsa på det vi kallar *hållbar mat*. Mat med låga utsläpp och som är hälsosam och god. Vi vill ha ekonomiskt stöd till den som går över till eko, hjälpa våra kommuner och landsting att upphandla mer lokalt och hållbart och överlag styra utvecklingen mot mer hållbar produktion.

Låt mig bara ta ett exempel. Det köps alltmer ekologisk mat i Sverige. Det är bra. Men hälften av de ekologiska produkterna som konsumeras i Sverige importeras, inte minst från Danmark och Tyskland.

Det här handlar om import för ett värde på ungefär fem miljarder kronor per år. Det här är produkter som vi nästan uteslutande skulle kunna producera själva – och det ska vi. Med vår satsning, som vi kallar *Sverige – det hållbara matlandet* skulle tusentals nya jobb skapas. Vi skulle bryta en trend från nedläggning till uppstart av nya lantbruk. Inte minst häromkring Norrtälje ser jag stora möjligheter. Lägg därtill att turismen är en växande näring i Sverige – den omsätter faktiskt mer än något av alla våra största exportföretag – och svenska bönder och svensk landsbygd borde kunna ha en rätt ljus framtid. Men då behövs det politisk vilja och den står Vänsterpartiet för.

Jag besökte Moskva för några veckor sedan. Då hade jag förmånen att få ett kort samtal med visseblåaren Edward Snowden. Snowden offrade ett bekvämt liv och ett välbetalt jobb för att berätta för omvärlden om USAs underrättelsetjänst NSAs massövervakning av miljontals människor, inklusive stats- och regeringschefer. I de sk Snowdendokumenterna framgår också att svenska FRA är en av NSAs absolut mest strategiska allierade och har sedan 2011 kontinuerligt lämnat information till NSA direkt från våra internetkablar. Och detta samarbete pågår i detta nu...

NSA och deras allierade har byggt upp ett globalt övervakningssystem med kapacitet att kontrollera i stort sett allt vi gör på internet och rätt mycket därtill. Edward Snowden är tacksam för att människor driver hans sak; att han ska bjudas in till olika länder, få asyl etc. Men hans tydliga budskap till oss idag i Moskva var att fortsätta att sätta fokus på det övervakningskomplex som har byggts upp. Att han inte ensam ska behöva vara integritetens och våra rättigheters riddare.

Men är det då så farligt att leva i ett massövervakningssamhälle? Ja, vi vet att stora register missbrukas. Vi vet att bara känslan av att vara övervakad påverkar och begränsar människor i deras vardag. Och vi vet också att de övervakningssystem som idag byggs upp av demokratier och rättssamhällen imorgon kan tas över av odemokratiska och ljusskygga krafter. Det är självklart att polis och underrättelsetjänster ska ha kapacitet att jaga grova kriminella och terrorister. Men det är just bara dessa som också ska övervakas. Det görs genom en selektiv övervakning; genom t ex telefonavlyssning eller kameraövervakning av grova kriminella, men inte genom massövervakning.

I veckan kom jag tillbaka från Lausitzfälten i östra Tyskland. Där har svenska Vattenfall fyra stora kraftverk som förses med kol från fem stora dagbrott. De lokala konsekvenserna av dessa dagbrott kunde vi se med egna ögon; byar som raserats, människor som tvingas flytta, lokala utsläpp och nedsmutsat grundvatten. Men än värre är vad dessa gruvor gör med vår värld. Årligen släpper Vattenfalls brunkolsverksamhet ut större utsläpp än vad Sverige gör som land. Och nu finns planer på att öppna fem nya dagbrott. Skulle det ske talar vi om utsläpp kring en miljard ton, mer än Sveriges samlade utsläpp för drygt 20 år framöver. Är det något FNs klimatrapporter lärt oss är det att kolet måste vara kvar i marken. Vattenfall vill nu slippa det här problemet genom att sälja verksamheten. Men vad händer då? Jo den nya ägaren – i dagsläget ett tjeckiskt investmentbolag med delvis kinesiska finansiering – vill förstås maximera profiten. Det gör man genom att driva verksamheten vidare och

öppna nya dagbrott. Det får inte ske. Därför säger vi i Vänsterpartiet; sälj inte – avveckla istället brunkolen successivt i takt med att det förnybara byggs ut. Vi har satt 2030 som ett slutmål för verksamheten.

Klimatfrågan är vår tids överlevnadsfråga. I december i år äger det stora klimattoppmötet i Paris rum. Då är det tänkt att ett nytt klimatavtal ska komma på plats och att klimatet ska räddas. Kommer det att bli så? I dagsläget är det lätt att känna pessimism. 2014 var det varmaste året någonsin, och åren dessförinnan hade också slagit värmer rekord. På Grönland har jag själv sett världens största glaciär – Ilulissatglaciären – knäcka loss isberg efter isberg och det i en allt snabbare hastighet. Var det världens undergång jag betraktade?, det undrade jag när jag var där 2007. Samma tanke slog mig när jag blickade ut över det enorma dagbrottet Welzow syd i östra Tyskland. Om det blir mer av detta, hur ska vi då rädda världen?

Då är det lätt att bli nedslagen.

Samtidigt blir jag hoppfull av allt som händer. Tyskland är ett motsägelsefullt land. Granne med dagbrottet finns byn Proschim. Proschim är inte bara helt självförsörjande på förnybar energi, de producerar 15 gånger mer än byns behov och skickar ut elen från solpanelerna, vindkraften och bioenergin ut på nätet. I världen slår utbyggnaden av den förnybara energin alla rekord, inte minst i Tyskland. Det här är hoppfullt.

Och vänsterns lösningar är helt oundgängliga i klimatomställningen. Marknaden löser inte klimatutmaningen. Vi behöver skatter och avgifter på det som smutsar ned. Vi behöver politiska beslut som fasar ut fossila energikällor helt och hållet. Vi behöver politiska beslut som rustar upp våra skolor, äldreboenden och sjukhus så att energikonsumtionen minskar och inomhusmiljön blir bättre. Vi behöver politiska beslut som hjälper oss att leva mer hållbart i vår vardag; så att vi kan cykla mer och resa mer kollektivt, äta mer vegetariskt och ekologiskt samt bidra till solceller och klimatreoveringar av våra bostäder – inte lyxrenoveringar av villor och bostadsrätter. Vi behöver helt enkelt *röd* politik för *grön* omställning.

Kommer det att ske? Jag väljer att tänka tillbaka på tiden inför klimattoppmötet i Köpenhamn, hösten 2009. Under hela hösten 2009 kommer jag ihåg hur media rapporterade dagligen om klimatförändringen. Hur frågan var på allas läppar. Ja, till och med Fredrik Reinfeldt sa att frågan var viktig. Och det kanske säger något om vad ett opinionstryck kan göra med en politiker... Till klimattoppmötet kom också mer än 100 av världens stats- och regeringschefer. Barack Obama var där, Lula, premiärminister Singh från Indien, Ho Jintao från Kina, Merkel, Reinfeldt och de andra EU-ledarna var också där. Varför kom världen ledare till kalla blåsiga Köpenhamn? Jo, man var så illa

tvungna. Man var så hårt pressade av världsoptionen, av alla som sa; nu får ni ta och fixa det här. Och man var nära, men tillslut blev det inget tillräckligt bra resultat i Köpenhamn.

Nu är det dags igen. Men tro inte att Stefan Löfven och Obama kommer att fixa det åt oss. Vi måste se till att de känner pressen. Låt oss mobilisera för minskade utsläpp och en omställning till hållbarhet så att vi räddar världen från en okontrollerbar och farlig klimatförändring. Låt 2015 bli året då klimatet återigen kommer högst upp på dagordningen. Om vi inte ses på demonstrationen i Paris, hoppas jag att vi gör det i Stockholm eller på annan plats. 2015 blir kanske inte året då vi räddar världen, men om det blir året då vi tar besluten som får skutan jorden på rätt kurs. Då är det bara att se till att hålla kompassriktningen och öka tempot åren därefter. Och här kommer Vänsterpartiet att spela en helt avgörande roll.

Jag sade inledningsvis att Vänsterpartiet är alltmer relevant i svensk politik – att vi påverkar här och nu. Men vi ska också verka för mer långsiktiga och djupgående förändringar. Ska vi få en bättre välfärd, jobb åt alla, mer jämställdhet och ställa om Sverige till hållbarhet behöver vi gemensamma lösningar. Kapitalismen är ett system som står i vägen för detta. Därför behöver vi ett annat samhälle; ett samhälle baserat på helt andra principer, där gemensamma lösningar, samarbete och där principen från var och en efter förmåga åt var och en efter behov är det som är vägledande för politiken. Vi brukar kalla detta för ett socialistiskt samhälle. Det är det vi kämpar för i Vänsterpartiet. Här och nu, imorgon och i övermorgon.

Tack.

Jens Holm, Norrtälje